

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Ministrul de culte în Blaj.

Joi în 2 Oct. n. a avut loc inspecția dlui ministru al cultelor la institutele noastre de învățământ din loc. La 9 ore a. m. a venit la gimnaziul arhiepiscopesc cu întreagă suita, călăuzit de domnii canonici *Iosif Hossu* și *Alexandru Uilăcan*. La poartă a fost Excelența Sa bineventat de directorul gimnazial *Dr. Ambroziu Chețan*, care a prezentat pe membrii corpului profesoral dela gimnaz. Dl ministru a mulțumit de buna primire și îndată și-a început inspecția. A asistat la mai multe prelegeri, a ascultat cu mare luare aminte răspunsurile băieților și a pus însuși întrebări elevilor. S'a interesat mai deaproape de instrucția în limba maghiară și germană, apoi a asistat la câteva răspunsuri de istorie, geografie și matematică. A trecut în revista muzeul și colecțiile gimnaziului și a rămas mult satisfăcut de cele văzute și experiate acolo. A trecut apoi la preparandie, la internatul de băieți, catedrală și seminarul teologic apoi la școala de fete și internatul preparandial.

Pe 12 ore au fost fixate recepțiile oficiale, când clerul gremial s'a prezentat la Excelența Sa. Cu aceasta ocazie a rostit Părintele Mitropolit Mihályi următorul discurs:

Excelența Voastră Dle Ministru al Cultelor și Instrucției Publice.

Dominiul erarial dela Blaj în urma donațiunii grațioase din anul 1738, a ajuns ca schimb drept fundațiune perpetuă în posesiunea bisericii noastre, ca beneficiu pentru episcopul de pie memorie a Făgărașului Inocențiu Micu Klein și a unei plănuite mânăstiri Bazilitan.

Prin aceasta donațiune, primită dela Preafaltul Patron, condițiile dezvoltării diecezei gr. cat. de Făgăraș au fost asigurate.

Antecesorii mei, episcopii de Făgăraș, între împrejurări grele au înființat pe pământurile parajinite, ce se întindeau în jurul acestui castel, un oraș, au zidit catedrală și mânăstire, în umbra acestora au deschis școală și au întemeiat apoi deosebite institute și astfel făcându-se pe terenul acestei activități de interes public, vrednici de grația regilor apostolici, au fost în mod simțit sprijiniți din partea guvernului țării.

Majestatea Sa Cezară și Apostolică regescă Francisc Iosif I., Monarhul nostru glorios a ridicat în anul 1853 episcopia Făgărașului la demnitatea de arhiepiscopie și im-

podobindu-o cu titlul: Mitropolia de Alba-Iulia, prin subordonarea celor trei episcopii sufragane, a înființat o provincie bisericească de sine stătătoare, și a dotat-o cu o munișcență princiară pentru a da avânt spiritual și moral creștinesc poporului său credincios românesc.

De atunci Blajul a devenit centrul acelor sublime interese bisericești, cari au fost destinate a fi scopul acestei provincii mitropolitane. Antecesorii mei Mitropoliții au dezvoltat cu zel apostolic aceste instituții culturale și le-au ridicat cu conlucrarea clerului și a credincioșilor la acea treaptă corespunzătoare postulatelor legii, și la acea măsură a utilității, despre ce Excelența Voastră ați binevoit a Vă convinge în urma condescendenței grațioase arătată astăzi prin prezența și interesarea Excelenței Voastre.

Reședințele diecezelor sufragane în urma zelului episcopilor lor și pe baza sprijinului considerabil dat de înaltul guvern regesc, împart totalității credincioșilor lor binefacerile educației religioase morale, a instrucției și a civilizației, pecum aceasta este în deobște cunoscut, și o cunoaște mai deaproape și înaltul guvern regesc.

Arhieriei, clerul și credincioșii provinciei noastre bisericești servesc cu zel biserica lor, prețuesc în mod deosebit așezămintele aceleia, și nu se retrag dela nici o jertfă pentru ocrotirea lor. În toate aceste însă nu pot să scape din vedere directiva, pe care ca o tradiție prețioasă au designat-o pe sama lor înaintașii lor, ținându-și de datorință a înainta fără șovăire pe drumurile deja experiate, și pășind pe urmele acelor, să ni-zuiesc a-și împlini datorințele, cari cred a le găsi în dezvoltarea culturii poporului românesc, și ridicarea nivelului spiritual a clerului român greco-catolic potrivit înaltei Sale chemări și în întărirea sentimentului cu adevărat patriotic.

În felul acesta servim sincer interesele patriei noastre iubite, bineștiind, că provincia noastră bisericească cu toate instituțiile și drepturile sale, formează partea întregitoare a substanței Coroanei Stului Ștefan, fiind totodată și despre acea convingși, că atunci când ne angajăm la apărarea așezămintelor și și drepturilor noastre bisericești, ne înrolăm și la apărarea libertăților publice ale țării.

Conduși de aceste principii nu ne putem închipui, că servind cu zel interesele sfintei noastre biserici, am călca datorințele noastre față de patria noastră și nu poate să ne treacă prin minte, că urmând direcțiunea potrivită, arătată de înaintașii noștri

și mergând pe cărarea bătută de pașii lor, am putea să ajungem în conflict, nu zic cu interesele țării, dar nici chiar cu intențiile înaltului guvern regesc.

Când deci cu grațitudine exprim mulțumitele mele Excelenței Voastre pentru condescendența grațioasă, cu care ați binevoit a ne cerceta, cu adâncă stimă Vă rugăm să interpretați stăruitor înaintea înaltului guvern activitatea întetită pe care aici toți cu zel o dezvoltăm, în serviciului cultivării poporului românesc și al civilizației creștine.

Totodată respectuos ne rugăm, ca guvernul regesc amăsurat și tradițiilor sale din trecut, să învrednicească biserica română greco-catolică în drumurile ce conduc la rezolvirea problemelor noastre grele, de bunăvoința sa și să o împărtășească de scutul legii.

Recomandându-ne înaltei bunevoinețe a Excelenței Voastre, rugăm pe atotputernicul Dumnezeu, ca să Vă călăuzească cărările problemelor gigantice și să Vă țină la mulți ani spre binele tronului regesc și al patriei.

* * *

Domnul ministru a mulțumit, exprimându-și satisfacția deplină, pentru cele ce a văzut aici. Promite, că cunoscând acum situația din experiența proprie, va spijini după putință năzuințele noastre culturale cu toate mijloacele. S'a convins, că aici se îndeplinește într-o adevăr o mare și grea muncă culturală, care nu poate fi indiferentă pentru țară.

La o oară a fost prânzul festiv. Excelența Sa d. Mitropolit a ridicat un avânt toast în onoarea înaltului oaspe. A ținut să accentueze deplina Sa satisfacție, că a fost învrednicit de o atenție atât de deosebită. Imprejurarea acesta îl silește să se întrebe, dacă Excelența Sa d. ministru nu a venit cu intenții particulare în acest centru bisericesc, cultural și național românesc? Dl ministru răspunde, că intenția Dsale a fost, ca personal să se convingă asupra de stărilor de lucruri, pe cari e chemat a aprecia și rezolvi după dreptate. „Căci mi-am pus în gând, ca să servesc cultura cu toate puterile mele fără considerații conjesionale sau de naționalitate”.

A vorbit apoi Ilustrisimul domn prepozit Moldovan „ca Excelența Sa dl ministru să aibă ocaziune a se delecta în accentele dulci ale limbii noastre românești”, și a spus interesante lucruri despre vechea Transilvania despre suferințele, munca, trăinicia poporului român. Luptele seculare ne-a oțelit, iar schimbările politice și numai de 50 ani în-

coace, ne-a întărit în convingere, că puterea noastră de viață are să iese triumfătoare pe toate terenurile. Până mai ieri alaltăieri a trebuit să ne sbatem sub stăpânirea unei caste, iar azi noue doctrine se ivesc pe orizontul tenebros al acestei țări și se proclamă stăpânirea unui neam, asupra celorlalți. Impotriva acestei tendințe vom lupta cu toată tăria sufletului nostru.

Cuvintele respicate, entuziaste, ale octogenarului și venerabilului nostru prepozit a electrizat publicul, care a subliniat furtunos cuvintele lui calde, însuflețitoare.

Seara cu trenul de 7²⁰ a plecat dl ministru spre Budapesta.

Hajdudorog. În 5 Octombrie, Duminică, se va consacra întru episcop al Hajdudorogului Miklosy. Consacrarea se va întâmpla, după cum să spune numai în prezența preoțimei, însinuându-se la acest act peste 120 preoți. Consacrarea o vor face episcopii slavi: Drobobeczki din Körös — Croația — Papp Antal din Ungvár și va asista și Dr. Fischer episcop romano-catolic din Cașovia.

Ne pare de tot curios, cum de consacrarea unui episcop, și mai ales a primului episcop de Hajdudorog, a diecezei cu menire (?) așa mare, se face în taină, ori mai pe românește spus, pe furis, fără să știe lumea? Dacă noua episcopie vrea să fie: o candelă pentru viața religioasă a credincioșilor, — atunci pentru ce o pun deja dela începutul sub obroc?!

Se zice, că preoții români au căpătat ordin strict, ca să asiste în număr complet atât la consacrare, cât și la întronizare.

Din congregația comitatului Arad. În congregația de toamnă a comitatului Arad au participat un mare număr

de români, cari au reprezentat cu demnitate cauza românească în sala comitatului. A luat cuvânt mai întâi dl deputat *Ștefan C. Pop*, care a ținut un discurs, declarând în numele partidului național român, că partidul nu poate avea încredere în cabinetul Tisza. Guvernul Tisza apare acum pentru a treia oră în fața țării, întâi și a doua oră sub masca contelui Khuen-Hedervary și primului ministru Lukacs, iar acum ca un adevărat cabinet Tisza, care nu inspiră nici o încredere românilor.

D. Pop declară, că au avut loc tratative între români și contele Tisza, tinzând la împăcare dar aceste tratative au eșuat, deoarece pacea cu Tisza este imposibilă. D. Pop face această declarație în numele partidului național român, adăugând, că contele Tisza voia să încheie o pace silită, după principiul: „Sau te împaci sau te omor!“

Contele Tisza a compromis întreaga mișcare de pace și în consecință nici vorbă nu poate fi despre încheierea păcii între români și guvern.

Prefectul Urban, luând cuvântul pune chestiunea de încredere, exprimându-și regreturile, că n'a înțeles cuvântarea românească a dlui Pop. Membrii români întrerup, spunând, că e destul de regretabil, că prefectul nu cunoaște limba locuitorilor din Ungaria.

A fost entuziastă vorbirea dlui avocat *Iustin Marșieu* care a făcut aspră critică abuzurilor administrative mai ales pe timpul alegerilor cercuale și comitatene, când alegătorii români sunt terorizați, ca să voteze cu candidatul oficial.

„Atrag atenția dlui prefect, că nu este permis nimănui să se joace cu indulgența poporului. Evenimentele din zilele trecute pot servi drept pildă, ce se va întâmpla, când poporul își pierde răbdarea. Trebuie să știți, că nu sunt elemente dominante, ci

numai clase dominante. Noi până acuma am rugat poporul să aibă răbdare și l-am forțat să ne asculte. Într'adevăr nu vom mai ruga poporul să se supună ci îi vom da sfatul, că în cazul dacă va fi atăcat cu baioneta, să se apere cu coasa. Deci fiind atăcat pe nedrept poporul român va ști să lupte pentru a-și câștiga drepturile. Nu vom mai înfrâna poporul, ci îi vom lăsa liber să-și manifeste pe față sentimentele.

Rog pe dl prefect să caute să nu se mai calce legile, căci pentru evenimentele, cari se vor produce încurând, va fi răspunzător consiliul județean.

Prefectul răspunzând dlui Marșieu, a spus, că va lua măsuri ca alegerile să se facă în limitele legii.

Din dieceza Gherlei.

Fundațiuni.

Preabunul nostru Arhieriu abia a împlinit anul dela ocuparea tronului, și văzând sărăcia și lipsese, cu cari trebuie să ne luptăm zilnic, pentru a alina încâtva durerile și înălțura baremi unele din nenumeratele neajunsuri, a făcut următoarele fundațiuni:

I.

Din prilejul jubileului de 25 ani dela hirotonirea întru preot și 10 ani de când a fost ridicat la treapta Arhieriei, pune piatra primă pentru înflorirea culturală și morală a credincioșilor români gr. catolici îngremiați diecezei de Gherla, făcând o fundațiune de 30.000 Cor. cu numele: „Fondul episcopului Vasile pentru seminariul teologic diecezei de Gherla“, menită pentru creșterea cât mai desăvârșită a alumnilor seminarului teologic.

FOIȚA.

Perfecțiunea morală a clerului.

Cuvânt de deschidere la a IV adunare generală a Reuniunii de misiuni sfinte poporele a preoților din Arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, ținută la 18 Septembrie 1913 rostit de prezidentul Dr. Izidor Marcu, canonic metropolitan.

(Continuare și fine).

Și în adevăr nime în lume nu s'a avântat la un grad mai înalt de perfecțiune în știință, în artă etc., dacă nu a dorit-o aceasta cu toată căldura sufletului său, și nu a năzuit cu adevărata pasiune să ajungă la rezultatele, pe care și le-a prefăcut ca ideal. Deci și perfecțiunea morală, atât de necesară pentru un preot, numai așa ni-o putem câștiga, dacă ni-o vom prefăcut ca ideal și încă ca cel mai înalt ideal al vieții noastre. Dorința aceasta desconsideră pedecile, ce ni-ar sta în calea perfecțiunii, ea ne dă aripi de vultur, ca să ne înălțăm cu mintea și inima în muntele cel sfânt al Domnului.

Dorința spre cel mai înalt de perfecțiune morală trebuie să fie *rezolută* și prin urmare gata de luptă contra pornirilor trupului și contra tuturor inamicilor, cari ar încerca să ne oprească în sborul spre idealul nostru. Înfiarbântatu-s'a inima mea în lăun-

trul meu, și în cugetul meu se va aprinde foc (ps. 138, 4). Dorința nehotărîtă, veleitătea nu e de ajuns, ci din contră o atare dorință nehotărîtă ar fi indiciul cel mai sigur al condamnării. O de-ar fi rece sau cald... iară fiindcă esti stămpărat și nici cald, nici rece, te voi scuipa din gura mea“, cetim în Apocalips. (3, 15—6) — Dorința rezolută face eroi ai credinței.

Dorința spre perfecțiunea morală trebuie să fie perseverantă. Intregă viața creștinului evlavios este o neîncetată dorință după perfecțiune zice s. Augustin. Candelă, ca să ardă, trebuie alimentată cu oleu, căci la caz contrar se stinge, chiar așa se întâmplă și cu cea mai înfocată dorință spre bine; dacă nu este resuscitată, pe încetul se răcește și se stingă; deci prin meditațiune să renoim dorințele evlavioase și să le dăm din zi în zi nutremânt nou, îndemnuri nouă; ca să crească și să treacă în fapte virtuozose. „Sufletul zelos“ — zice un s. Părinte — crește în zel cu cât se apropie mai mult de ținta vieții, ca și cum ar săpa după o comoară. Să ne aducem aminte de avertizarea Domnului, care ne zice: „Cel ce stă, să iee aminte, ca să nu cadă. — Cel drept să mai facă dreptate. (Apoc. 22, 11.) — Și că numai cel ce luptă până în sfârșit se va încorona. — S. Bernard zice, că „nu este dovadă mai sigură despre ființa de față alui Dumnezeu în un suflet, ca dorința de a crește în grație“.

Este adevărat, că dorința ferbinte, rezolută și perseverantă spre cel mai înalt grad de perfecțiune morală, împreună cu o voință și năzuință serioasă în direcțiunea aceasta, reclamă jertfă și abnegațiune, dară oare ce lucru mare și bun se poate realiza fără jertfă și abnegațiune? Domnul Hristos chiar aceasta o pretinde la noi, dacă voim să fim perfecți; cel ce voiește să vină după mine să se lăpede de sine și să-mi urmeze mie (Mat. 16, 24). Aceasta provocare sună tuturor oamenilor, în special însă nouă preoților, cari ne-am angajat anume în serviciul Domnului.

Să nu uităm nici pe un moment, că Dumnezeu, ca preabun și prealntept, când așteaptă dela noi lucruri mari, ori pretinde săvârșirea lor, deodată ne împărtășește darul și ajutorul său atotputernic; dacă vom înțelege îndemnul dumnezeesc și vom conlucra cu darul Domnului nimic nu ne este cu neputință, putem săvârși ori ce faptă virtuoză și unul fiecare putem zice ca s. Paul, Toate le pot în cela ce mă întărește (Fil. 4, 13). Fericirea noastră este așezată așa dară în voința noastră.

Să luăm aminte la viețile sfinților, mulți dintre ei au trăit și lucrat între împrejurări neasămănat mai nefavorabile decât ale noastre, dară prin năzuința lor spre perfecțiune, ajutată de harul Domnului, au învins toate ispitele cele grele și toate greutatețile înspăimântătoare și ei au triumfat și au

II.

Apresiasi însușirile și aptitudinile, cu cari e înzestrat din partea lui Dumnezeu poporul din Maramurăș, s'a aflat îndemnat să stăruiască de aci înainte și cu mai mare zel, ca acest brav popor în biserică și școală se aște adăpost și acel factor cultural, de cari mai ales în timpurile noastre, are netrecută lipsă pentru a se face vrednic în măsură tot mai mare de glorioșii săi înaintași, deci deopotrivă au fost apărători veșnici a limbii, legii, moșiei și patriei. Și ca să-și arete și cu un mic semn văzut dragostea Sa către fiii din Maramurăș, s'a hotărât să întră în șirul membrilor „Asociațiunii din Maramurăș” exprimându-și dorirea, ca în viitorul cel mai apropiat să se poată ridica „Convictul” întreținut de această „Asociațiune” la acel nivel, la care trebuie să fie după menirea înaltă, ce i-au hotărât de binecuvântata pomenire vredniciei lui Intemeietori. Spre acest scop străpune 10 acții „Maramurășana” în valoare nominală de 1000 cor. la mâna dlui prezident al acestei Asociațiuni dlui Petru Mihályi de Apșa.

III.

Void a fi de ajutor iubitor credincioși din Zălau, întru realizarea scopului lor atât de salutar îndreptat spre constituirea comunei bis. autonome gr.-cat. din Zălau, depune 10 acții „Maramurășana” în valoare nominală de 1000 cor., cari formează proprietatea parohiei gr.-cat. din Zălau.

IV.

Pentru augmentarea fondului „Convictului preparandial” depune 50 acții dela însoțirea economică comercială „Plugarul” din Blaj.

*

primit eununa gloriei — așa s. Daniil în Vavilon, s. Paul, s. Augustin etc. Dară nici nu e necesar, ca să cercăm modele de caractere morale în trecutul depărtat, atari modele aflăm și între colegii noștri de acum. Unul escelează prin umilință și modestie, altul prin devoțiunea, cu care se poartă față de cele sacre, al treilea prin zelul învâpăiat pentru mântuirea sufletelor, al patrulea — prin spiritul de ordine și disciplină, ori prin tactul, energia și curajul, cu care pășește întru apărarea bisericii și peste tot a cauzelor bune și sfinte. Să-i imităm pe aceștia „Și precum albina culege miere din diferite flori, așa să urmăim și noi în virtute pe colegii noștri mai buni, și încă pe fiecare în ceea ce e bun și vrednic de imitat unui preot adevărat, și în curând vom ajunge la un grad de perfecțiune atât de înalt, cum mai înainte abia cutezam a ni-l închipui.

Reuniunea noastră prin obligămintele, ce ni-le impune ne îndeamnă și ne ajută nespuse de mult în năzuința spre perfecțiune merală. Ea ne oferă ocaziune fericită pentru o sfântă emulare. Dacă fiecare membru al Reuniunii va lua parte la această emulare sfântă întru ajungerea perfecțiunii recerute preoților, dacă aceasta o va face stimulat de o dorință ferbinte, rezolută și perseverentă, avem nădejdea tare, că vom și ajunge la succesul dorit, la sfințenia vieții la strălucirea prin virtuți preoțești, cari apoi ne asigură lucrarea cu fruct în via Domnului,

Alexandru Halița, profesor gimn. în retragere a fost numit vicar foraneu al districtului Rodna veche, a fost introdus prin Reverendissimul Dr. Octavian Domide la 10 August a. c.

*

În 27 Septembrie a. c. au fost hirotoniți întru preoți Iuliu Ardelean, dispus de administrator local la parohia Vălenii Marmației.

Simeon Anderco, Victor Avram și Eugen Széles, prof. preparandial.

„Studentimea noastră...”

Cetind articolul cu acelaș nume din revista „Luceafărul” anul al XI, nrul 16, scris de
»Un student.«

(Continuare și fine).

Noi credem — să vorbim pe față — că nefericitul izvor al neactivității și nepăsării noastre păcătoase e: „lipsa de seriozitate!” Nu ne-am gândit niciodată *serios*, la chemarea și datorințele noastre. Nu ne-a trecut prin minte mai stăruitor, — ca astfel să ne formăm o convingere sănătoasă, trainică și tare, — că noi trebuie să muncim pentru acel neam cu toată vloga noastră de tineri muncitori, să luminăm acel popor, care ne-a dat dulcea noastră limbă românească, și din a cărui trudă avem să trăim odată!

Căci ca să faci un lucru bun și mai de valoare, trebuie să te cugeți de mai înainte asupra lui; cum l'ai putea duce mai bine la îndeplinire și ce mijloace sunt mai ducătoare la scop? Așa se cugetă un om *serios*, care vrea să dispună de un lucru și pe care însaș natura sa îi spune, că trebuie să-l poșadă. Căci ne-având respectivul acel „ce esențial” t-și pierde o bună doză de valoare personală!

și fac din noi, ceea ce trebuie să fim, apostoli adevărați. Prin desăvârșirea noastră — ca membrii ai Reuniunii. — Reuniunea are să devină de cel mai mare folos pentru biserică și un factor de cea mai mare importanță în viața religio-morală și culturală a poporului nostru, pe care chemați și datori suntem a-l păstori și fericii. —

Despre activitatea Reuniunii în decursul anului 1912/3 va prezenta o expunere mai detaliată raportul secretariului nostru. Aici țin să înregistrez, că amăsurat dorinței exprimate în adunarea generală din anul trecut, în districtul protopopesc al M. Uivarrei am ținut exerciții spirituale anume pentru docenți — spre marea mângăere a lor și a noastră. Mai departe ca fapt îmbucurător amintesc, că după norma Reuniunii noastre s'au înființat reuniuni preoțești de sf. misiuni populare și în diecezele sufragane ale Provinciei metropolitane gr. cat. române de Alba-Iulia și Făgăraș.

Mulțumind de nou, că Va-ți prezentat în mijlocul nostru, și cerându-Vă binevoitorul concurs la rezolvirea obiectelor din ordinea de zi, am onoare a declara de deschisă a IV. adunare generală, cerând cu fiască umilință binecuvântarea Excelenței Sale P. S. D. Mitropolit peste lucrările adunării acesteia.

Și toate acestea le putem aplica la noi înșine.

Nu ne-am dat seama —, nu ne-am cugetat și trudit *serios* și din resputeri să ne înțelegem și împlinim chemarea noastră, — am stagnat. Am jucat un rol nefast, un rol puțin lămurit în mințile și sufletele noastre! Așa lucră sufletele cari nu se cugetă cu voință și adânc!

Nu ne-am dat seama... Unii poate totdeauna am umblat hoinari, am căutat diferite distracții bune și rele, ne-am petrecut poate unii viața numai prin cafenele... Alții poate neam chiar cugetat, dar... „Ideal”? —: Fleac...! „Insufletire”? Moft!... „Neam, datorințe”?.. Ah, știu eu ce știu... Și strigam poate chelnărului să mai aducă altă măsură de vin, pe când alături, la ureche ziceau cu patos și ifos, banda lui Berkes (de ea.) amețind urechile cu arii ungurești — și din când în când priveam somnoroși la orologiul de pe perete, cum grăbește vremea spre zori...

Da. — Grăbește vremea spre zori... Spre zori...

Alta cauză: Lupta tinerimii noastre pentru existență, pentru câștigarea celor de lipsă pentru susținere și traiu!

Dar scuză asta are valoare abea pentru vre-o 15% la 100. Iar restul tinerimii care nu a avut și nu are miserii de îndurat —, ce-a muncit, ce-a eșeptuit? Nici eu nu știu! Și aici cine nu e dumerit, să poștească să cugete, nu sunt oare drepte afirmațiunile și constatările mele? Dacă nu, — atunci să vorbească faptele în locul meu...

— Și ori cum ar cerca unii sau alții să escuze — și cine e acela? — tinerimea noastră, din o conziderație sau alta — un lucru e drept, pe care trebuie să-l recunoaștem cu tot adevărul ce ne doare nespuse: *lipsa de seriozitate — lipsa de traduceri în fapte a însufletirii noastre* — pe care cred, că o are orice tînăr! Și că apoi neseriozitatea asta cum s'a manifestat, în ce forme anormale, aceea e discuție liberă...

Au lipsit adevăratele fapte, adevărata muncă!

Și de încheiere să vedem, cum înțelegem munca aceea a tinerimii noastre? Munca aceea care trebuie să ne caracterizeze în toate faptele și acțiunile noastre pentru toate vremile?

O adevărată apostolie! Așa cum o cer mărețele ideale ale neamului nostru! O adevărată apostolie în mijlocul poporului! Ca astfel să putem da naștere și la clasa aceea de mijloc, care tot din mijlocul satelor va trebui să răsară! Clasa aceea care să unească în idei și fapte „clasa de sus” inteligența noastră, cu poporul dela sate. Puntea aceea trainică pe care să putem trece prăpastia ce se lărgește, parcă tot mai mult, între celea două pături sociale! Și asta încă va fi o imperioasă chemare a tinerimii noastre —! Căci eu cred, că numai ea va putea, să ducă la îndeplinire mai cu efect!

O apostolie în mijlocul tinerimii noastre —; orice alta fie ea ori cât de bună — orice alta muncă și activitate ce nu se desvoaltă și a cărei binefaceri nu se răspândesc în sufletul tinerimii noastre — diferă de munca sa, pe care așa cred eu — trebuie s'o avem noi, tinerimea.

Astea sunt părerile noastre cu privire

la mediul în care avem să ne manifestăm forțele și dragostea noastră!

Dar munca noastră, pe lângă condiția esențială mai sus înșirată, trebuie să izvoarsă din îndemn și însuflețire curată. Nu din dorul — s'o spunem și asta —, de a ne fali în mod egoist despre și verva noastră de ex.: oratorică. În sinul unei tinerimi harnice și serioase asta nu are loc.

Munca noastră să fie serioasă, constantă — care să nu fie pentru un moment sau două ci să dureze până atunci până când neamul are lipsă de noi — cea-ce ne-o va cere totdeauna... O muncă pornită de toți pe aceleași drepte drumuri, cu aceleași mijloace și însuflețire — după același program bine hotărât! *O-muncă unitară!* Căci numai așa vom putea să ajungem la rezultate comune îmbucurătoare — și hotărâtoare în marele drum ce'l facem cu neamul nostru: „Spre culme...“ Drum pe care trebuie să'l facă orice popor, și mai ales poporul românesc, din patru țeri strein...

Atât.

Așa înțelegem o muncă a tinerimei noastre!

Vom traduce în fapte de granit măreața însuflețire ce ne pătrunde tot mai mult în suflet? — ne vom îndeplini una din celea mai elementare datorințe! Ne vom face — atunci, și numai atunci — vrednici de pomenirea cu evlavie și dragoste, din parte întregului neam; și din partea celor ce vor să vină pe drumul croit de noi, cu aceleași nădejdi și mari datorințe — spre a-și îndeplini cu drag o dreaptă chemare!

Și cred mult, că mai marii noștri, conducătorii neamului nostru, vor fi cu noi întotdeauna!

Ceice suntem pătrunși de marea noastră datorință să mergem înainte pe drumul ce ne stă larg deschis —; cei „străini“ de noi, de sufletul neamului, să se dea la o parte! Să vedem și să se vadă, că cine sunt deja de pe acum dușmanii cauzei noastre; și cine sunt prietiii sinceri!...

Dumnezeu cu noi! Dumnezeu să ne aibă în paza Sa! — și să ne binecuvinteze întotdeauna dreptele noastre nizuinți pentru a căror realizare ne vom trudi!...

Valeriu Bora.

Pânzele pictorului Smigelschi.

— Expoziția din Budapesta. —

Budapesta, 29 Sept. n.

Se apropie Noemvrie și, deci, se implinește acuși anul, de când o zi noroasă de toamnă a închis ochii pentru totdeauna maestrului Octavian Smigelschi, zugravul catedralei românești dela Sibiu. Fără îndoielă, o tristă aniversare pentru artă și, peste tot, pentru cultura neamului nostru. Firea omenească e lesne uitătoare și, poate, puțin se vor gândi la meșterul tăcut și închis la înfățișare, dar cu mâni atât de binecuvântate, care își doarme acum somnul dreptilor în bătrânul pământ al Blajului. Și, durere,

pe cât se pare, și mai puțin dintre noi să gândesc Români, la pânzele celui mai mare pictor bisericesc al nostru din vremile de curând trecute. Străinii sunt aceia, cari și acum, după moarte, nu-l uită pe Smigelschi, ei, pătrunși de marea valoare a operelor lui, se silesc să-i țină la suprafață amintirea, firește socotindu-l ca o glorie a țării ungurești, cu care merită să se mândrească... După cum l-au prețuit și în viață, dându-i tot sprijinul și toată atențiunea.

Căci, iată, de câteva zile în palatul de bellearte din Budapesta se fac pregătiri mari. Se desfac pânze și cartoane de dimensiuni neobișnuite, se aranjează săli, se atarnă tablouri. Vezi, că se pregătește ceva ales, o expoziție nu de toate zilele. Și dacă ai norocul să te poți strecura în luxuoasele încăperi, tu, românul setos de frumusețile divine ale artei, rămâi o clipă uluit: de pe pereți te privesc blând, mângâitor, fețe atât de cunoscute, chipuri pe cari le porți în suflet demult, din anii copilăriei dragi, sânti cu albe bărbii mari, ingeri și heruvimi, cari îți amintesc de catapetasma bisericești de bârne din văile Ardealului, maice răsăritene, proroci cu frunți luminoase, cini de taină, apostoli, și toată ceata de figuri sante, cari împodobesc umiltele sioane ale legii noastre românești... Iar dacă treci mai departe, te primesc bunici firave și săteni în port alb de pe Târnavă: un colț, întreg de viață românească, care te face să tresari adânc impresionat, și te întrebi, cum se poate una ca asta aici, departe, în mijlocul unei lumi străine? Te lămurești curând: *sunt pânzele pictorului Smigelschi*, marele nostru răposat din toamna trecută. Se expun sub egida și la stăruința „Societății regnicolare de bellearte“ din Budapesta. (Országos képzőművészeti társulat).

În această atmosferă curată, de biserică și de lume ardelenască, întâlnim pe văduva răposatului. O femeie foarte simpatcă apariției, în haina cernită a doliului. Priveghiază cu o sfântă pietate la despachetare. Și, adeseori, când se alege dintre învâlișe și hârtii câte un chip mai drag, în ochi ti lucesc mărgelile de lacrimi. Fiecare bucată de carton ti pare o comoară, de care nu s'ar despărți cu nici un preț. În toate parcă își vede întruchipat soțul atât de iubit și le mângâie cu o duioșie nespusă. Le zice simplu pe nume, ca și cum ar fi ființe vii.

— Pe părintele „Isaia“ nu-l punem acolo. E prea la loc ferit și nu se cade.

— „Lelea Bocului“ nu se așază destul de bine. Și e prăvoasă. „Lina“ să vie mai la lumină. Așa...

Noi, străinii, stăm ca în fața unui altar, simțind că ne aflăm într'un loc ales. Avem senzația că suntem într'un sanctuar familiar, unde stăpâna casei aduce jertfă unor prețioși penși.

Faptul că pânzele maestrului Smigelschi se expun la Budapesta, îl înțelegem numai decât. În viața sa, pictorul, ca toți artiștii mari, cu ale traiului s'a trudit mai

puțin. S'a jertfit pentru artă, a murit cu ochii la ideal, grijile nu l-au robit. Iar oamenii nu se gândesc, adeseori, că și artiștii au nervi. Pictorul Smigelschi n'a putut face avere. Până a trăit, o vreme s'a consumat cu munca ingrată de dascăl la un liceu din provincie. Apoi cu ajutorul statului a făcut studii în străinătate. Iar acum, după moarte văduva îndoliată și mai mulți orfani, nu au decât pânzele rămase. Grijile vieții nu așteaptă. Ele nu se pot împăca decât cu realitatea.

„Asociația“ noastră, pe cât se svonește, ar fi avut de gând să cumpere întreg rămasul pictorului Smigelschi. Splendidele chipuri, atât de românești și ca concepție și ca decor, aveau să împodobească atât de strălucit, în mare parte goalele săli ale muzeului din Sibiu. Era și vorba de o anumită sumă. Dar criza financiară, războiul balcanic chiar, și alte greutăți au întrerupt tratativele. „Asociația“ nu are bani și cine știe când va avea să se realizeze planul.

În vremea asta, Societatea de bellearte din Budapesta, care a apreciat de atâtea ori talentul pictorului Smigelschi, nu mai înceta cu stăruințele, ca dna Smigelschi să se învoiască a expune chipurile soțului său, alături de ale altor trei pictori din Ungaria, morți și ei cam în aceeași vreme: Coulin. (Culen, francez de origine, a trăit în Brașov), Löschinger și Pap Bertalan. Societatea oferea gratuit localurile sumptuosului pavilion din „Városliget“, precum și toată cheltuiala. Expoziția se aranjează acum și în 1 Octomvrie nou se va deschide cu solemnitatea cuvenită. Aranjatorii se poartă față de pânzele pictorului nostru cu o considerație deosebită, ceea ce le face onoare.

Am vizitat această expoziție, care pentru noi Români ar trebui să constituie un eveniment artistic de mare însemnătate. Pânzele lui Smigelschi vor dovedi străinilor, câte momente de superioară inspirație artistică dă neamul nostru din văile Ardealului, în toate înfățișările vieții lui. Iar talentul artistului nostru zugrav, va face să se închine lumea de străini în fața geniului românesc.

O mică plimbare între creațiile gloriei noastre. Iată, îndată la intrare, în cea mai mare sală, un măreț săbor de proroci și de ingeri, concepția răsăriteană, de dimensiuni uriașe. „Ieremia“ profetul, gârbovit de bătrânețe și de povara pustnicilor lui frământări. „Isaia“ întărit de ingerul ocrotitor. „Matei evanghelistul“ aplecat peste cartea bătrână a veșnicilor adevăruri. Și, în jur, un cor întreg de cheruvimi și serafimi, cu sublimitatea nepătrunsă în ochii lor vii. Un perete întreg, cu planul catedralei dela Blaj. Și slove românești, talmăcind podoaba legii noastre.

„Veniți popoare, cunoașteți taina cea înfricoșată, că Hristos Mântuitorul nostru s'a răstignit pentru noi și s'a înmormântat ca să mântuiască toate; aceluia să ne închinăm!“

În frunte, o Preacurată Maică eu ochi

Filip Haas și Fii

Fabrica: Sopron.

(20) 15—20

fabricanți de tapete și de stofe pentru mobile în Cluj, strada Unio Nr. 3. Mare asortiment în tapete și stofe de mobile, în perdele de stofă și de dantelă, plapome, linoleie, pânze cerate și tapete veritabile persiane.

Aranjamente complete pentru hotelurile și scalde.

blânzi și cu podoabe românești pe hainele ei sînte...

În alte vre-o trei săli alături tot Smighelschi. Iată alt Smighelschi: cel care și-a trăit viața în satele românești de pe Târnavă și din jurul Sibiului. Uite, cea mai splendidă creație a pictorului Smighelschi: „Strana...“ Un perete afumat de tămâie și de lumini dintr'un sat românesc. O strană de brad cu doi dieci curioși. Pe cel tinăr parcă îl auzi cum înaltă o lină priceasă, iar moșneagul cu plete albe cetește extaziat dintr'o cazanie bătrână. Și câțiva săteni în jur, stau adânc pătrunși. În fețele lor cetești întreg traiul neamului nostru de țărani, cari și-au păstrat viața în această țară prin rugăciuni și prin slujbe la Tatăl Cerului și al Pământului. E grandios și sugetiv acest chip, cum nu s'a mai pictat de penele vre-unu artist.

Mai departe: „Ingerul morții“, o altă creație sublimă. „Nașterea Domnului“, cu ciobani români și cu chipuri de voievozi între craii dela răsărit. „In portia“, de o drăgălășie nelncchipuită, și „Lina cu mărgelile“, o adevărată capodoperă. „Un ovreu“, care se poate pune alături de hahamul lui Grigorescu. Apoi bunici, săteni, îngropăciune românească, bobotează, peisage, schițe, deseneuri; mare bogăție. Se remarcă chipurile lucrate în cement, invenția pictorului, pe care un fost lucrător în atelierul său o valorizează acum, făcându-ți glorie cu dansa...

Un aer românesc pronunțat ștăpânește întreaga această expoziție; o fărâma din sufletul Ardealului, în vâltoarea marelui oraș străin...

Și, aproape toate chipurile sunt de vânzare... Străinii vor înțelege prețul lor și le vor culege cu adevărat. Pânzele pictorului Smighelschi, cari ar trebui să fie o podoabă a caselor noastre mai cu stare, a palatelor arhieresti, a instituțiilor, vor trece poate în mâni străine, îmbogățind fala lor.

Noi credem, că e o datorie a noastră să vestim lumii românești de pretutindeni, admiratorilor maestrului Smighelschi, tuturor iubitorilor de artă superioară, faptul acestei expoziții.

Da, pânzele pictorului Smighelschi se expun în Budapesta, la 1 Octomvrie nou. El e glorie a noastră și noi trebuie să o știm aceasta.

(„Românul“.)

A. Lupeanu.

la recucerirea unor terenuri, a căror pierdere nu e pe plac nici bulgarilor nici turcilor. De altă parte turcii știindu-se asigurați din partea bulgarilor se îndreaptă acum cu toată puterea împotriva grecilor și bizuindu-se în steaua lor norocoasă să gândească acum la cucerirea litoralului ba chiar la Salonic. Telegrammele mai nouă spun de o iminență izbucnire a războiului între turcia și grecia. Grecia se fi mobilizat deja.

Guvernul turcesc deși a făcut declarații pacifice, se zice, că încă a ordonat mobilizarea și se pregătește să atace Salonicul pe neașteptate. Cert e, că guvernul otoman a pretins dela greci, ca imediat se evacueze insulele Chios și Mitilene.

De altă parte Sârbia a încunoștințat marile puteri, că în urma răscoalei albanezilor a hotărât să mobilizeze și să restabilească ordinea la granițele Albaniei. Albanezii în număr de 50 de mii înarmați cu puști nouă și provăzuți bine cu muniție au înaintat victorioși spre Ipek, Diakova și Prizrend pe cari li-au ocupat. La sosirea trupelor regulate sârbești însă, răsculații au trebuit să se retragă și la Dobrin au suferit o mare înfrângere.

Din Bulgaria de asemenea să răspândesc șvonuri cari neliniștesc opinia publică europeană. Se zice, că la granițele Sârbiei și ale Greciei sunt însemnate trupe bulgărești concentrate, gata a intra în acțiune îndatăce va izbucni conflictul turco-grec ori Sârbia va fi prea angajată în războiul albanez.

Toate acestea sunt semnele unei noi conflagrațiuni, ce poate să izbucnească în balcani în tot momentul.

Din dieceza Lugojului. Il Sa episcopul Dr. Valer T. Frențiu în sârbătoarea tăierii capului sfântului Ioan a sfințit de subdiaconi și diaconi, iar în 14 Sept. de preoți pe următorii trei clerici abs.: pe Cl. d. Dr. Ioan Roșu, fost catehet în Budapesta — dispus de admn. parohial în Ticvanul mic, — pe Onoratul Ioan Cizmaș, fost actuar în cancelaria episcopescă din Lugoj, dispus de adm. parohial în Dicsény, — pe Onor. Valer Paoclioni, dispus de adm. parohial în Gerlistye.

Aparatul lui Vlaicu. D-l sub-locotenent Negel dela aviație, a fost desemnat să piloteze aparatul tip de război al regretatului Vlaicu, ce se montează la Cotroceni.

Noul seminar român gr.-cat. din Lugoj s'a deschis Joi crt., prin P. S. Sa Episcopul Dr. Frențiu cu eschiderea oricărei festivități. În pomposul edificiu sunt plasați 46 studenți în teologie și 48 elevi dela gimnaziul de stat.

Din minunile veacului... Una dintre celea mai mari și însemnate descoperiri științifice este cinematograful vorbitor alui Edison, care și până acum a pus în uimire toată lumea. Aceasta nouă minune a veacului se va putea admira azi și mâne în Budapesta unde se vor face reprezentațiuni. Cinematograful, care a devenit atât de folositor în viața culturală și care a intrunit toate calitățile artei, avea nu singur defect, îi lipsea *sunetul viu, vorbirea*, dar geniul scăpărător al marelui inventator Edison a învins și acest defect. Din combinația invențiunilor sale: a cinematografului și a fonografului a ajuns la acest succes strălucit și în acelaș timp atât de senzational.

Majestatea Sa Francisc Iosif și întreaga Curte din Ischl, atât a fost de însuflețit de această invențiune, încât a salutat telegrafice pe Edison, exprimându-și mirarea față de această invenție genială.

Prima reprezentație va fi azi la orele 8 seara în sala festivă a academiei de muzică din Budapesta. La reprezentație vor lua parte membrii familiei regale aflători în Budapesta, guvernul, autoritățile capitalei, presa și reprezentanții științelor și artelor. După reprezentație un scriitor de seamă, în mod conferențiar va vorbi despre această invenție admirabilă.

Teatru. Tinerimea română din Tapu invită cu toată onoarea la producțiunea teatrală împreună cu joc, ce se va aranja cu concursul unor tineri meseriași din Sibiu Duminecă în 5 Octomvrie n. 1913, în școala gr.-cat. din Tapu. Inceputul la 7 ore seara.

Necrolog. † Dorica Păcățan, după lungi și grele suferințe, a adormit în Domnul, în etate de 9 ani și jumătate.

Rămășițele pământești vor fi înmormântate, după rital gr.-ort. în cimiterul nou orașenesc din Sibiu, azi în 4 Octomvrie n la orele 3 după amiază.

Odihnească în pace!

Reviste.

Youl războiu balcanic. Zemei de grave complicațiuni. Pacea dela București nu a adus liniștea dorită în peninsula balcanică. Au rămas multe chestiuni grave nerezolvite, iar altele au fost lăsate ca să le resoalve timpul. Mai nemulțămiiți au fost se înțelege bulgarii, cari acum pe urmă caută să se răsbune asupra aliaților lor de odinioară sârbii și grecii. Incheind pacea cu turcii și cedând acestora Adrianopolul au căutat să încheie un pact cu turcii pentru a să ajuta reciproc

Diverse.

Cătră On. Cetitori. Dupăce suntem deja cătră sfârșitul anului, și unii dintre On. abonenți nu ni-au trimis până acum încă nici un crucer, nici din restanța anilor trecuți și nici din abonamentul anului curent, — venim a-i rugă cu tot respectul, să binevoiască a-și aduce aminte de noi și să ne trimită o parte din prețul abonamentului. Vedem și noi că anii acestia au fost slabi și criză financiară pretotindenea, dar pentru noi au fost într'adevăr cei mai răi. Însă datorința trebuie să ni-o facem cu toții.

Administrația.

Sirolin
„Roche“
Recomandat de medici în toate
îmbolnăvirile Organelor de respirație
In morburi de plămâni,
Cataruri bronchiali,
Tusă convulsivă,
Scrofuloasă copiilor.
Se află în toate Apotecele
cu 4 Coroane sticla.

Partea Literară.

Vizitație canonică în Maramurăș.

27 Iunie — 24 Iulie 1913.

Au trecut 53 de ani, de când nu s'a făcut vizitație canonică în eparhia de Dumnezeu păzita a Gherlei. În special în Marmația, care părea și pare, că vrea să formeze un ținut a parte de masa poporului român de sub coroana sfântului Ștefan. Sunt multe lucruri specifice maramurășene, pe cari sunt geloși mulți din fiii de azi ai Maramurășului.

Era prin anii 1860, când primul episcop de pie memorie al eparhiei Gherla, Ioan Alexi, luase drumul apostoliei în împrejurările și cu mijloacele de pe atunci în țara lui Dragoș Vodă. Abia se dismembrase Maramurășul românesc și Sătmarul de eparhia ruteană a Muncaciului (1853). Era timpul redeșteptării nationale, care străbătuse și în Maramurăș, dând naștere unor instituții frumoase pentru deșteptarea și cultivarea nobilei popor de acolo.

A trecut multă apă de atunci pe văile Izei, Coseului, Marei, a Tisei și a Vișeului și a dus poate cu sine multe din amintirile acelor zile de înălțare sufletească, lăsând vieața nobilei popor mai seacă, mai deșartă, fără un ideal nutrit de amintirile trecutului și speranța viitorului. Așa se credea. În unele vremi (1900—1904) părea, că nu se simte bine nobilei popor în această stare și a început a se mișca, că s'a cutremurat întreg Maramurășul. Cerea acest popor vieață vrednică de trecutul și puterea sa. Durere însă, că bag'seama în desnădejă lui a greșit calea înjumătățindu-și puterile.

Și iată! Când valurile acelor sbuciumări *nu-și află alvia*, ne sosește trimisul Domnului pentru întreagă eparhia Gherlei și și pentru Maramurăș, — unde sbuciumul e mai mare, — în persoana marelui nostru arhieru Dr. Vasile Hossu, care și-a ocupat scaunul episcopesc în 6 August 1912. E cu mult mai cunoscut numele și inima acestui mare arhieru, vredniciile lui sunt cu mult mai mari, decât să le pot eu aprecia după vrednicie. În inima lui mare a vrut să cuprindă mai întâiu acest popor nobil, cu un trecut așa de frumos al Maramurășului, ca prin dragostea-i deosebită, ce transpiră din vorbele, purtarea și toată ființa lui, să îndrepte sbucumările acelu popor bun în alvia cea adevărată. Spre acest scop nu se teme nici de un fel de osteneală, căci: *«dela ziua în care Sfânta Provedință a voit, ca să iau jugul Evangheliei și vrednicia Arhierescă dorind am dorit să putem fi împreună cu voi, iubiiții mei frați și fii, să facem vizitațiuni canonice, fiind conștii de datorința cuprinsă în rânduiala hirotonirii de episcop, că pentru înnoirea sufletelor încredințate Nouă în această vieață — datori suntem să Ne punem suflul Nostru pentru oile Noastre»*.

«Convins atât din rânduiala canoanelor sfintei noastre Biserici, cât și din propria Noastră experiență despre importanța, necesitatea, folosul acestei slujbe episcopice pline de dar și de roade bogate pentru mărirea lui Dumnezeu, pentru înflorire bisericii și mântuirea sufletelor, am horărit ca încă în vara acestui an să vizităm parohiile, cari sunt mai îndepărtate de reședința Noastră și sperăm, că în anii următori, ajutorând Domnul, vom

putea să vizităm toate parohiile, cari sunt încredințate păstoririi Noastre din această întinsă eparhie». (Circularul Nr. 5097—1913)

Dorul fierbinte de a-și vedea fiii l'a dus pe bunul Părinte mai întâiu la cei mai depărtați, pe cari voia să-i vadă față 'n față, ca să se convingă de nevoile lor și pentru aceste să afle balsamul mângăitor. Spre scopul acesta își compune un vast program de 5½ săptămâni din 27 Iunie — 4 August 1913, cuprinzând vizitarea tuturor parohiilor și filiilor din Maramurăș, cum și alor 4 parohii din vicariatul Rodnei, care îi cădeau în cale.

Programul era să fie următorul:

- 27 Iunie: Salva—Hordou.
- 28 » Telciu—Romuli.
- 29 » Săcel, unde vom săvârși sfințirea bisericii.
- 30 » Săliștea.
- 1 Iulie: Dragomirești.
- 2 » Cuhea—Șaieu.
- 3 » Botiza—Poeni.
- 4 » Rozavlea—Strâmtură
- 5 » Glod—Slătioara.
- 6 » Bârsana—Văleni.
- 7 » Nanești—Oncești.
- 8 » Vad—Valea porcului.
- 9 » Berbești.
- 10 » Ocna-Șugatag—Hoteni.
- 11 » Iulești
- 12 » Sfințire de biserică în Dragomirești.
- 13 » Jod
- 14 » Mănăstirea Moiseiului.
- 15—16—17 Iulie: Sf. Exerciții ale preoților la Mănăstirea Moiseiului.
- 19 Iulie: Sighetul Marmației.
- 20 » Sat-Slatină—Ocna-Slatină.
- 21 » Cornești—Ferești.
- 22 » Călinești—Sârbi.
- 23 » Budești—Breb.
- 24 » Crăcești—Desești.
- 25 » Sat-Șugatag—Hernicești.
- 26 » Iapa—Sarasău.
- 27 » Sfințirea de biserică în Săpânța.
- 28 » Biserica albă—Rona de jos.
- 29 » Apșa de Jos—Apșa de mijloc.
- 30 » Petrova—Leordina
- 31 » Vișeul de jos—Bocicoel
- 1 August: Vișeul de sus—Vișeul de mijloc.
- 2 » Sfințirea bisericii din Vișeul de jos.
- 3 » Moiseiu.
- 5 » Borșa. (Circular Nr. 5097—1913).

Statorit programul au fost învredniciți a fi aleși în suita bunului arhieru: Rs. Dr. Octavian Domide, Dr. Petru Fabian, canonici; Dr. Alexandru Gheție, Dr. Vasile Moldovan, profesori de teologie; Aurel Ciurdărean, teolog absolut, Ioan Ilieș, Vasile Dunca, Emanoil Pioraș, Ioan Andron, studenți în teologie. Scriitorul acestor șire a mers nu ca cel mai mare dușman al preoțimei din Maramurăș, — cum voia cineva să constate în Săcel, — ci dornic de a cunoaște poporul brav și nobil al Maramurășului și de-a ajuta și sta la dispoziția preabunului meu Părinte.

Nouă și cu sergentul, bunul nostru Părinte, zece, era să plecăm și noi din Gherla spre a cuceri, a câștiga inimile nobilei popor maramurășan pentru idealul simbolizat, reprezentat în Ilustrul nostru Arhieru.

(Va urma).

Lytton Bulwer.**Ultimele zile ale orașului Pompei.**

— Roman. —

In românește de: **AUREL B. GAJIA.**

(Continuare). (14)

IX.

Norul se apropie.

Arbaces stetea în casă, cu ușa deschisă înspre grădină. Fața îi era palidă. S'a fost reules puțin din nenorocirea ce a îndurat o.

Bolnavul era muncit de un singur gând: răsunarea. Și-a propus, că își va răsbuna asupra lui Glaucus și pe cei doi băeți îi va duce iarăși la el. Era foarte neastâmpărat, făcea mereu la planuri, când deodată la conturbat un servitor ce intră cu supunere și îi zise:

— O doamnă te așteaptă colo jos și te roagă să o primești.

Mulți din locuitorii din Pompei credeau în puterea vrăjitoare alui Arbaces. Veneau zeci de bărbați și doamne, ca să-i ceară statul. Și el făcea tot cu plăcere.

— Iartă-mă, te primesc cu greu — zise Arbaces —, când femeia necunoscută i-se prezintă. Ce veste ne-ai adus?

— Fii iertător unei fete, care își așteaptă fericirea dela înțelepciunea ta — răspunse Iulia.

— Vino mai aproape frumoasă necunoscuto, și spue-mi totul.

Iulia se așeză pe scaun lângă egiptean și privi mirată la aranjamentul odăii. Pompa era orbitoare. Păreții prezintau fel și fel de hieroglife, și figuri necunoscute.

Privirea Iuliei îl săgetă până'n inimă. Fata își depuse voalul și începu să-i spună motivul pentru care venise.

— Înțeleptule Arbaces! Am un frate pe care-l iubesc mai mult decât pe mine. Doresc să-l văd sărbătorit între toți. Ocaziunea i-se dă tocmai acum, când își încearcă norocul, să câștige premiul la școala filozofică. Dar are un singur rival de care poartă frică. Gândul acesta ne muncеște.

Arbaces o întrerupse și zise cu un zimbet desprețuitor.

— Dacă înțeleg bine — tu vrei să mă constrângi să dau fratelui tău înțelepciunea pe care nu o are și nu i-s'a dat.

— Ori întunecă mintea rivalului său — zise frumoasa Iulie.

— Ce vorbești? — înrebă egipteanul. Iubirea de frate e așa de mare, încât n'ai teamă nici de păcat? Să ierți frumoas-o, nu-ți pot împlini dorința.

— În adevăr? — zise Iulia întristată. — Atunci iartă-mă, că te-am conturbat. Văd, că e hotărât deja, ca Glaucus să fie învingătorul. Cerul cu tine!

Auzind acest nume, egipteanul se simți, ca lovit de trăsnet. Deși era bolnav se ridică de pe scaun și strigă, după necunoscuta, ce se depărtase:

— Stai, fica mea, nu te grăbi. Poate să-ți ajut.

Fata lui Diomed se reîntoarse veselă.

— Rugarea ta m'a înduioșat — continuă Arbaces. — Ocupă loc. Eu nici când nu m'am ocupat cu așa ceva, dar știu la poalele Vezuvului o vrăjitoare renumită.

Aceasta va reuși mai ușor. — Pe timpul lunii nouă adună tot felul de ierburi pentru vrăjit. Mergi la ea și spune-i, că ai fost și la mine. De mine știe frică și îți va împlini dorința.

— Nu știu calea — zise Iulia — și nici nu mi-se cade să merg singură, căci am fugit de acasă pe furiș. Să mă conducă un altul, nu mă încred în el.

— Peste trei zile și eu voi fi sănătos și te voi conduce însumi.

Se ridică și se plimbă prin casă.

— Bine și dacă vrăjitoarea ți-ar da ceva beutură vrăjită, ai avea ocazie, să i-o dai lui Glaucus să o beie?

— Glaucus poimâne va fi la noi la prânz, l-a chemat mama. Ocaziunea deci o am.

— Fie dar! — zise egipteanul.

— Pe mâne seară vino cu trăsura, eu te voi aștepta în alea de lângă Pompei, unde convin așa de mulți. Mă vei găsi lângă statuia lui Silemus și te voi conduce însumi la vrăjitoare. Mergi numai acasă și fi liniștită. Arbaces se jură pe Hadet, că Glaucus nu va câștiga premiul.

— Îți mulțămesc, înțelepte Arbaces — zise Iulia.

Făcu un compliment și părăsi odaia.

Egipteanul se uită iarăș după ea.

— După dreptate, eu ar trebui să te salut, doar îmi dai ocazie, să mă răzbun asupra lui Glaucus. De sigur, că eu nu l-aș fi putut învenina, deoarece după moarte l-ar fi secționat și suspițiunea ar ajunge până la mine. Planul meu îl va îndeplini vrăjitoarea.

Chemă imediat un sclav și îl trimise după streină să-i stiricească numele. Apoi oși în coridor. Aerul era curat dar un nor mic, ce se apropia prevestea turtună.

— Timpul încă se pregătește de răzbunare — zise Arbaces. Cerul e senin, dar norul se apropie.

X. Strigoaia Vezuvului.

La o distanță cam de trei ore dela Pompei era o ruină veche. Spuneau, că e o rămășiță de-a unui templu grec. Glaucus și Ione interesându-se de tot ce e grec, s'au hotărât să facă o excursiune la locul acela. S'au dus cu o trăsura comoadă, ducând cu ei numai o sclavă.

Drumul până la Vezuv era plantat cu vii. Căii înaintau încetinel. Soarele era spre apus. Razele lui se jucau cu boabele de struguri aproape coapte.

Înaintând mereu, ajunseră la templul — ruină. Priviau la templu cu gingășie și cu deosebită eucernicie; se cugetau la patria lor pe care o pierduseră. Apoi plecară spre casă, când începu viforul, pe care l-a preștit egipteanul. Un murmur îndepărtat făcu atenți pe tinerii fericiți, că se începe lupta între elementele naturii. Picuri mari cădeau pe frunzele arborilor, apoi câte o schinteie lungă spinteca, din când în când cerul, urmând după câteva secunde o durdătură puternică și de o durată mai lungă.

— Mai repede, prietino — zise Glaucus vizitiului — îndată ne ajunge viforul.

Vizitiul bătea ce e drept căii, — dar norii încă se îngrămădeau din ce în ce, durdăturile se auziau tot mai puternice și mai dese, iar ploaia cădea tot mai cu spor.

În momentul acesta trăsura s'a lovit de ceva, vizitiul voi să mâne mai departe,

dar roțile începuseră să se ridice, și trăsura se prăbuși.

Glaucus sări repede din trăsura să fie de ajutor miresei sale, căreia din norocire nu i-s'a întâmplat nimic. Ridicarea încet trăsura, dar au observat, că aceea se deteriorase cu totul.

— La depărtare de aici, cam de un sfert de oră, locuiește un faur — zise servitorul — voi merge la el, să tocmească cel puțin roatele. Ei, dar cum plouă! Ne udă până la piele!

— Fugi dar — zise Glaucus — te vom aștepta colo sub arbori.

Vizitiul grăbi, iar Glaucus împreună cu mireasa lui se adăpostiră sub un pom. Picurii cădeau și aici, și Ione n'a luat mult folos vestmântului, ce i-l predase Glaucus. Tinerul își îmbărbătă mireasa, când deodată un fulger lovește cu putere un arbore uriaș din apropiere și îl crapă în două. Glaucus observă, că situația lor e periclitată și căută alt adăpost.

— Suntem cam la mijlocul Vezuvului — zise Ionei — trebuie, că între stâncile acoperite cu vie, o să aflăm vre-o peșteră.

Abia făcu câțiva pași cătând și iată, că zărește o lumină roșietică ce licăria tot mai tare în întunerecul deplin.

— Se pare a fi focul păstorilor, ori poate coliba păzitorilor viei. Acolo și noi ne putem scuti, pe un timp mai scurt.

(Va urma)

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**Redactor responsabil: **Augustin Gruifița.****PICURII DE STOMAC**
ai lui **BRÁDY**

mai înainte „Picurii de Mariacell“

s'au dovedit de 30 ani încoace de un medicament neapărat trebuincos în fiecare casă. Picurii aceștia au un efect neasămănat de bun la perturbațiunile mistuirii de orice speție la ameteți, arsuri de stomac, constipație, dureri de cap și destomac, greață, insomnie, colică, anemie (lipsa de sânge), gălbineala șcl.

Se pot căpăta în fiecare apotecă. O sticlă costă 1.60 cor., mică — 90 fil., 6 sticle 5.40 cor., 3 sticle mari 4.80 cor., ce se trimit franco, dacă prețul lor se anticipă la

Apoteca lui C. BRÁDY la »König von Ungarn« în Viena, I. Fleischmarkt 2. Depot 5.

Să se aibă grijă la marca cu tipul Maicei dela Mariacell, împachetarea în carton roză și iscălitura de pe tipul eliseului de aci.

(6) 17—25

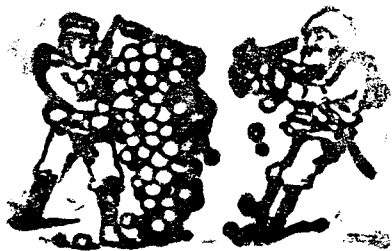
Să pot procura altoaie pentru pomi roditoare de calitate ireproșabilă pomi roditori și pentru promenăzi

VITA DE VIE
cu rădăcina și altoaie.
Preț curent trimite gratuit.

FISCHER és Tsai
Școală de grădinărit și stabiliment de viticultură.
Proprietari: AMBROSI M. junior și succesorii lui Fischer L.

Viță americană altoită

precum și viță americană pentru altoit, cu și fără rădăcini, în diferite varietăți, furnizează renumita și de mulți ani recunoscută ca cea mai de încredere pepinieră.

FR. CASPARI

Mediaș—Medgyes. [Nagyküküllő vm.]
Serviciu conștiințios. Soiuri garantate.
Catalog se trimite la cerere gratis și franco.

În catalog sunt publicate mai multe scrisori de mulțumire, primite din toate părțile țării, astfel, că înainte de a face comanda, oricine poate cere informațiuni în scris sau verbal dela dnii proprietari, cari mi-au trimis acele scrisori și se pot convinge astfel de absoluta încredere, ce o pot avea în firma de mai sus.

[12] 1—20

Carte de economie pentru cl. V—VI a școlii primare de fete și aceeași pentru cl. V—VI de băieți de Nicolae Pop.

Prețul unui exemplar 70 fileri.

Se poate procura la librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj.

Onorate domnule!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provincie, am deschis în Budapesta un

Birou de informații

și agentură românească.

Dau orice informații în orice cauză ce se ține de Budapesta. Esoperez rezolvarea grabnică a diferitelor rugări făcute către oricare ministru, Curie ori alt oficiu. În cauze de licențe, de căsătorie și alte drepturi esoperez rezolvare în cel mai scurt timp posibil.

Prin mine se pot comanda pe credit în rate de 5—6 ani cu prețuri efinite oricare sistem de motoare de benzină, ori de oțiu brut ori de gaz. Tot felul de mașini de trăierat, tot felul de mori cu petri fine și motoare trainice, tot felul de automobile, pompe și ferestrele și alte rezizite economice. Toate aceste vor fi garantate pe mai multă vreme și vor fi cumpărate dela cele mai vestite fabrici, — deci din mână primă, — și nu dela agenturi jidovești. Zilnic primesc plângeri dela țărani români, cari cumpărând mașini dela agenți, au fost înșelați, căci neștiind țărani români ungurește, au iscălit contracte a căror conținut nu l-au cunoscut. Planul meu este ca să-i scutesc pe ai noștri de șarlataniile jidovilor și să-i scap de procese. — Il sfătuiesc

deci pe fieștecare român doritor să-și cumpere ceva să-mi scrie ca să merg eu la dânsul ori să vină dânsul la mine să ne înțelegem, — iară de agenți jidovi să se teamă ca de foc și să-i scoată afară din casele sale.

Esoperez dela băncile mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare de 20—50 ani cu procente mici și mijlocece vânzări și cumpărări de moșii și păduri mari.

Cumpăr grâu, cucuruz, ovăs, boi, oi și porci. Tot felul de poame și legume, — cu un cuvânt tot ce are Românul de vânzare.

Caut agenți români pentru părțile locuite de români.

Pentru serviciul meu îmi plățiți o taxă după fuvoială. Cu stimă:

L. Olariu

Budapest.

II. Margit Körv: 11 1/2 2.

În Buda lângă podul Marghithid.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*

**Icoana dlui I. HRISTOS
și a Preacuratei MARIA**

Amândouă fac 4'30 cor. fco. Mărimea icoanelor 4⁵/₁₀ cm.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIIU

Strada Csnădiei 1—5. Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plăți simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912	K.	5,456,645-67
Capitale asigurate pe viață achitate	"	5,458,689-48
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1912	foc	183,667,241—
	vieată	11,740,710—

Fonduri de întemeiere și de rezervă . . cor. 2.603,400—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul Institutului.

(1912) 75—?

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopot și fabrica de scaune de fier pentru clopote a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabric

43: 16—52

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 gk. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.